

Huis Capsterita

Cantil de Madal
en temps de guerra

Tot veganda esta mil-
la la vesis' parte Hana

1944

A Montserrat, la meua
 esposa, cratifosa companya
 dels anys d'èxili.

h. c.

La versió original d'aquesta cançó fou escrita en francès i publicada a la
 revista "Luz" amb el títol de ~~Chanson~~ Chanson de Noël en temps de guerre i en traducció
 alemanya d'Elisabeth Neureuther editada per la Bärenreiter-Verlag de
 Kassel amb el títol de Katalanische Weihnachtschön en el num. 13 de

Dramatis Personae

L'escriva.

L'espera.

La Verge Maria.

Sant Josep.

El rei blanc.

El rei ros.

El rei negre

Les veus que canten tota les ailes de la nit.

En terra de França,

en terres d'exit.

L'any 1942

L'estampa

Es una petita vila francesa, una petita vila del alt Pirineus. Es en la petita costa on vivien, molt pobriment, l'exciptr i la seva esposa. Es una cambra que fa funcions de cuina, de menjador, d'estudi. Hi ha un sofet en el qual la caxella, - pobre i humil - fa companyia a uns quarants llibres. Hi ha una gran taula de la puat, a les hores de menjar, el matí i el vespre s'ocupa la meitat. L'altra meitat l'ocupen uns llibres, les quartilles, el tinter, l'estil, profeca, uns pipes, una capra de tabac que, desafortunadament, no es sempre plena.

En un racó hi ha una arbrera, una foguera. I hi ha, - i aquest es el luxe paucbé meravellós de la cambra - una gran llar de foc. Laument la repisa de la qual s'apilen altres llibres. A les parets una reproducció del Beethoven de Brindelle, uns retrats: de la mare, de l'esposa, dels germans, de l'exciptr.

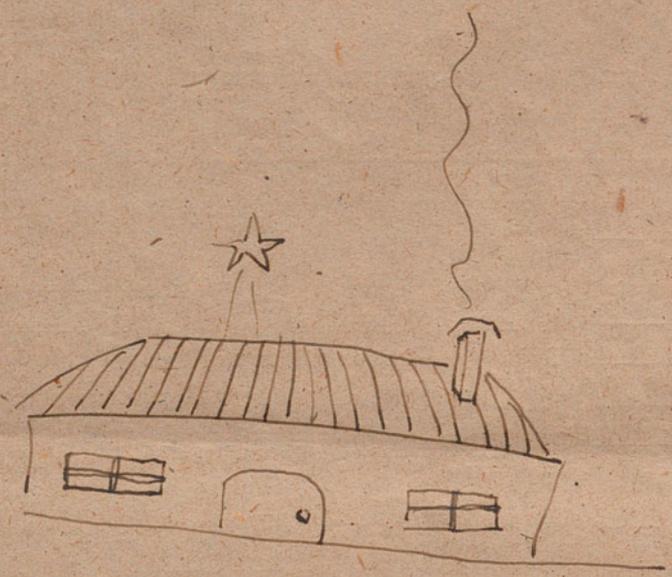
Del vètre, hi ha, penjat una bruleta electiva, talment com una oranga del seu fill. Damunt la taula, entre els llibres: papers, una Mantia electiva, portàtil, de les més barates.

Hi ha, en clar, una finestra, una gran finestra, i una porta que s'obre al carrer: un

cairex de les afores, parebé en pte' camp. I hi ha
una altra porta; més petita, que mena a les altres
cambres de la casa, que no deuen ésser moltes.

S'ammunt el biefet, un sepertadr.

Tot molt humit, molt pobre, molt usat, i molt
net.

La fillia

- Les nit, les non de la nit de Nadal. L'exposa i l'escripta aiaten de repa i, per a cel-ebra la Liada, tan joiosa atix a la patria Huiyana i tan tristament ~~am~~ aci a l'exili, es permeten el luxe de prendre cafe. El plat ja net, l'exposa i l'escripta i han arribat una a fora. Ella fuma, abruptament, ~~gola~~ gotustament, una gran pipa de preet-lana. ella Hegeix a proxiuta et vent i cau la neu.

L'escripta: fucara neu?

L'exposa, aixecant-se i esperantant a través els vidres entel-ats de la finestra, que befa amb la ma: fucara.

- Obre la finestra, i tanca, ^{la} per part part de fora, els finestrons. Despres, tossint, retorna a la vna del for. f. Lin.

L'escripta: Quina nit de Nadal!
Quina nit de Nadal de ivet-la. Les nit de Nadal de les ivet-tes sempre me vtanques de neu.

L'exposa, fomicent: La veritat.

L'escripta: Oh, es clar que es veritat. Recosta i

de Selma Lapierloff, de Dickens, d'Anterson.
Per això les nit de Hadal de les nubes les
sempre m'unes vettes que les de la realitat.

L'exposa, que ja no murim: Horetot quan la rea-
litar es tan negre i tan trista com avui.
Ja ja sine amys que m'ra a l'exiti!

L'escrptre: Ho es. Serenapit. Paribara un Hadal que
per a unatres, el que tant temu vofes, tot
tindia apotensipues resplandors d'atra: en
el canu del retru a la nostra terra tot cantu-
ra al nostre pes.

L'exposa: Sen D'erotte.

L'escrptre: Sen! Sen es sereneta del sertu de les veves
criature.

L'exposa, maument: Ho dignis herespies.

- L'escrptre, murient, v'afosa
el Hadal amb los del per a im-
porar se ritenci: Una pauca molt
tharga. L'exposa Hegerix: ja
la fi, el utte se li uny chouer
de m.

L'escrptre ha fumad dues o tres
pipes. Et vellofe, que ritma el
ritenci amb el seu tic-tac no-
noton, senyala ter sere, les orye
les abes del vent, canyades
de neu, pnter, molt ofellit,
l'ies d'una canco.

Les veus del que canten tota ter abes de la nit.

La nit de Harbat v'apropa,
la nit de Harbat se'n va,
i ens en anirem un altre,
i mai més podrem tornar!

L'eposa: Veu? (canta, com a la nostra terra)

L'escripta: Tu de la nostra terra, un el refugi

L'eposa: Tenen més agraïment que un altre.

L'escripta: Ho: tenen més joventut. (l'agraïment ho pueu fer
reix a l'exili.

- L'eposa don el Hibe i v'arreu
a dormir?

L'eposa: Hi: estic cansada, tinc un.

L'escripta, amb una punta d'afegiment: Ho et trobey
pas malament?

L'eposa: Ho veia res: Simó i estare'l bona.

L'escripta: Seguenta calut teu, tan feble, tan
pobreta cosa! Sim fag una pr!

L'eposa, rient: Qui parla! Si tu tampoc no es.
Tas pens bé, no presumis. Tan dues les terres,

L'escripta, amb una emoció justica, continguda:
to no potria viure sense tu.

L'eposa: Això rai: que ens avili de terra no
virem junts.

- Amb una transició -
tranquil·litja t', que no veia res. J'el
que has de fer es no ve't has, que ja veys
que no t'et lo.

L'escriva: Seixa'm una mica de cafe!

L' esposa: Homies una mica, car n'ha de quedar per dema. Has de tuel atlar?

L'escriva: Si. Podria fer, com cada any, un conte de Nadal.

L' esposa: Que hi ha de passar?

L'escriva: - Fucara us ho re.

- L' esposa prepara el cafe, el Seixa en un pot d'arròs a la taula. Seipes v'apropa a L'escriva, el besa i li diu:

L' esposa: És una cosa ben bonica.

L'escriva, riuient: Ho procurarem, per a que dema estiguis contenta. Serà el meu present de Nadal.

- Tint -
No te'n puc fer d'atlar.

L' esposa: Hi en vull d'atlar.

L'escriva: Oh, ves que has de dir...

L' esposa: Bonna nit.

L'escriva: Bonna nit. Que tinguis un boni ale-
pre, humiunt, un boni de festa neje,
de nit n'actatera a Catalunya.

- L' esposa i L'escriva posa un
boni al pe, apropa la taula a
la llar, encen la petita llanter-
apaga la set vete, prepara les
quartilles, v'assen, comença a
exerime. A fora, el blanx ^{de} ~~barra~~
barratons d'alex ex ~~opressa~~
ment empesos per la ventada
que xiula amb iva en trobar

Abres les portes i fines. X
Tres i entea per la x emensi
fent giravolta les flames de
Laurades.

Avul la penumbra tanta,
que ex es reconus es paires
tumbra, v'exploran les coses,
el estres, vulgars de castor
dia, i la cambra men un
to misterios, fantasmagoric,
v'oeixen, molt febles, les cam-
pans de l'espècia cridant a la
missa del pat.

L'excripta seixa d'escrime, en
en la pipa, fuma una estora,
abster, meditativa; torna a es-
criure.

Se robe, una mà tènida, p.
niga, tènca a la porta forana.
L'excripta, estanyat, aixeca el cap.

Qui deu exer a aquestes hores?

- Tu ven atta, però no massa
atta, per a no serpetar a l'el.
pora, semana.

Qui hi ha!

Una ven tonta i causada, a l'exterior. Tins que
van de canvi.

- L'excripta s'aixeca i obre la
porta. Tuten una dona jove i
un home vell. L'excripta als con-
tempa molt estranyat. Vertes-
xen com les figures de fang del
pedre: ella una tènica

blanca, un mantell
blau fosc que li fa de caputxa,
alt, una tènua profumada,
un mantell color de porpra,
i de una vara alta i recia
a la mà, que li serveix de
bastó. (alieu sandalís i a
l'extrem del seu cap li ha
l'auriola d'aurada d'una
corona. Don la Verge i el sant
Josep del poble.

Sant Josep i la Verge, des del llindar: tanta nit,
l'escriva: Entreu.

- El ja passar. Tanca la porta-
seieu. Deben estar cansats.

- la Verge i sant Josep v'ostenen
a la vora del foc.

la Verge: Molt cansat. Per una dona jove, caminava tant!
l'escriva: Deben tenir fred.

sant Josep: Molt fred. Per a un home vell, aquestes nits
de neu i tramuntana!...

l'escriva: No sonareu un xic de cafè calent que em
guardava per a mi. No hi hi hauria paire.

sant Josep: Mentre hi hi hegi per a ella!

l'escriva, posant el pot del cafè a escalfar i treient
un parell de tasses del bufet: ¿tot que heu vingut
avui, car així som pobres i us en podreu
par per cada dia: però es la nit de Nadal
i heu demanat un cop de tebiat una mica.

la Verge: Gràcies per la vostra hospitalitat, senyor. No vol-
liem, però, que per una nit us caïeu
sine.

L'escrIPTA: cercant-los et café: Ho fang amb porç

et, a més a més, un sucre.

- tant / rep: La Verge venen a
café -

tant / rep: Ho ens preguntem qui som?

L'escrIPTA: Ho. Perquè?

tant / rep: Sí, no obstant, ens obrim les portes de casa nostra.

L'escrIPTA: Perquè tenien fred i en tenien dit que es
taven cansats.

La Verge: Sí us us hem enganyat nos.

tant / rep: Ho us estranya veure'ns vertut així? Ho ens
coneixen?

L'escrIPTA: Sim semblava recordar-los ste quan era
infant.

tant / rep: Et ha ex la Verge Maria. Sí, tant / rep.

L'escrIPTA: Hi ha d'ien i té us he de creure ~~de~~ vo-
vint la fantasia ex confon amb la realitat.

La Verge: Sí, sí: ~~est~~ creien-los, qu'ells ex incapax
d'enganyar ningú.

L'escrIPTA: No hauria vist amb els meus ulls il·lu-
minats i puris d'infant, quan al meu ca-
bells us hi havia centes d'anys i ste
pares, quan no sabia que et meu era una
bota polida de sang i de pus.

La Verge: Ho veneguen ste la vida!

L'escrIPTA: Sí ex tan dura i tan amarga!

La Verge: Mentre poten fer el bé, com hem fet amb
una tres apleta mit, us en poten
~~repar~~ reparar.

tant / rep: ~~Et~~ Et cert que un tan pobre com d'ien?

L'escrIPTA: Massa cert. Ho he perdut tot: la meua
Mar, la meua terra.

La Verge: Així us un d'així?

L'escrIPTA: Oh, no! Hi vol diria error-los.

La Verge: Perquè?

L'escrIPTr: Perquè aci la gent es inmisericorde i
saviu, i el viu pet ventell en l'ho ste
vive pet en, i al refugiat en vivin amb
menys pen i amb odi.

La Verge: També se hi deuen haver ~~de~~ que us
vivin amb bras ulls i us estimen.

L'escrIPTr: També, es clar. Son tan pors, pers!

La Verge: Com a tot arreu.

~~L'escrIPTr~~ Sant Jope: Sí, no ve?

L'escrIPTr: Lo d'una terra que es l'ieu (ataluina)
i es la mes bella del món. Una terra que
sembra un jardí, en la puat el bones
canten heb cantant i canten les bones pres.
sentint que un dia seran marcs.

La Verge, Sotçament: Ja la coneixim la vosta terra:
hi fienm estanta carta any, des de tanta
lluvia a la Candeleria. És una terra que fa
pla de pessebre i te clar de mig dia.

Sant Jope: ¿Aci a l'exití vivin tot?

L'escrIPTr: Ho: la men espota, pobra! volque'acom-
panyar-me. Sí que que es obriment
quan es compareixen un fax volin tant.

La Verge: Tenia ras. Les bones estimen el ho-
mes com si fossin un xic el seus fills.

Sant Jope: ¿Com us quanyen la vida aci a l'exití?
Què fan? Ho un pas ferter com jo?

L'escrIPTr: Ho: tot escrIPTr.

Sant Jope: Ah, sí! Ell que inventen histories. ¿Aci
xò dona per a viure?

L'escrIPTr, amb un feble somriure: Molt malament.
Es homes un tant sotçats per que prefereix-

a més, la raça dels homes de bona voluntat es ven que s'ha extingit i les veus dels angles us les evocaria ni que.

Sant Jsep: Jesus us pot naixer entre les flames de la guerra. Olsas, quan vingue al món per primera vegada, fou perseguit per un rei nomenat Herodes. Ja ho sabeu saber, veritat?

- (l'escrïptor assenteix en silenci -

Doni esten mes civilitzats, heu inventat màquines molt perfectes per a protecció i mator millor. } heu inventat praxims dels puals us sentiu molt orgullosos i pro-nouciem sempre amb majuscules: Democràcia, justícia, Dret, civilització cristiana... que n'heu fet de crim i baixeres en nom de la civilització cristiana!... Mentre el uns s'embriaguen amb aquestes paraules, les màquines, màtles ho sabem bé per què no sapem molt, estan totes al servei d'Herodes, que encara regna a Alemanya i a Itàlia i a Espanya. Deu on no viu també tenen el seu Herodes: un vell protecció que ha trait per vanitat renil. Aquest, pers, es mes hipocrita, mes comediànt, i es fa retrotar per pertes al infant } pers envia el pare a Alemanya, troficiant de carn humana, o bé es envia a la presó per que us han volgut apres-hir, com ell, a trait i a deshonrar-se!

(l'escrïptor: ^{Parlen en} ~~Empress~~ un li de panfletista, dur i afressiu, que mai no hauria suppi-

tat en vos. No feia un tant més dolç...
més... Ho sé com dir-ho...

Sant Jsep: L'expectacle del meu votte es capaç de fer
perdre la paciència a tothom al tant.

L'escriva: Teniu raó. Penseu, per, que, regons d'Españia
(atòlies apòtoles Romanas, et uen en obra
de Deu.

Sant Jsep: Ho coneu aquesta Espania. Urattes no son
atòlies.

L'escriva: Com que us?

Sant Jsep: Ho: urattes son cristians. Es tant cristians
es ha fet Deu. Es tant atòlies es heu fet
urattes es homes. ¿et solr del meu tambe
d'heu fet urattes.

- fu ven baix -

De Roma, ni parlar-ne. Roma es qui va
matar-us et fill.

La Verge: Et non! Quina tristesa fa el meu, puina
vergonya! Si professim, mentre dura la tra-
pèdia, estar-us de venir-hi! Pero us po-
stem, roben? Ens hi obliga el calendarium
a venir-hi. Urattes, es tant, son entans
del calendarium. Hem estar a Alemanya,
a Polònia, a Itàlia, a Rússia...

L'escriva: atòlies a Rússia que, regons sinen, ha re-
nyat del votte fill?

La Verge: at meu fill ningú us veia mai per
tot per a Manjar-lo de l'auina del
que us feien.

Sant Jsep, en to de reny man i humilit: Ho Siquis "el
meu", Maria. Siga's et votte. Que pensa-
ria aquest reny?

La Verge: Teniu raó. Jsep. sempre ho oblidu. Deu
erra perquè es fill, que venen embolca-

estat en un mantell de ^{propria} ~~patna~~ de ^{cap. 216 (17)} XVIII
la nostra sang, em semblen més nostres que
no pas de l'home.

Sant / rep: Si, he. jo ho seia, sap, Maria? perquè el
teny a un pensat mal.

- a l'escriptr -

Vorathes, les criatures mortals, empenen vivint
una arma terrible: la del ridich, i per
tal de plaqejar i riure, fins i tot d'em-
pren contra els tant. Com no saben respec-
tar, no saben estimar.

L'escriptr: Ho teneu: jo, intencionalment, no he d'aque-
ta mena d'home, i la riatta, puau ~~de~~ fa
l'esper, em sembla innoble.

Sant / rep: Rat més així... Com us seia, heu corre-
gut molt. Fa cinc anys que caminem
en va, com el pueu ~~l'home~~ errant. La
dir: més pu'eth, car de ja un puant
tempy a eth et teneu tancaat al camp
de concentració i els veritables jueus errants
on vorathes.

La Verpe: També heu estat a la nostra dolça Cata-
lunya.

Sant / rep: Ja arren heu vist el mateix: miseria,
dolor, desesperança; jueus venats o fanatics
condemnant l'innocent ex nom de l'orthe;
jueus plenes: a les presons aplicant i de
et turment; Mars desfetes, catziades; mans
amb els ulls plens de llàgrimes; i et en co-
ronat d'espines; fills matabs - re uns
~~amb~~ ^{als} altres, convertit en ramats de lllops
amb uniforme; camps erms; fabricues
parades o treballant per la guerra; fan-

Le paiement du présent Bou de Caisse est subordonné à la présentation au comptable payeur
du titre de délégation détenu par le délégataire.

bonne une partie

~~semblants~~
a l'orde del dia, in- XVIII
cessant; tirany rembrant l'ordi a mans de
nos, d'ordi per un dia esclatara contra
ells terrible, espantos... Te vas Maria:
quina mon et ordre! Quina cosa horrible
i tragica n'heu fet del mon!

L'escripta, tristament, ironicament. Si, esclai: el
angel no poten venir a sentir par-nos: "...
i pare a la terra al homes de bona orten-
tat"

La Verge: Per això, des de fa cinc anys, he ordenat
un tax forques: perquè el angel no hi ven-
ten d'ortel a ortel amb les seves praus a les
Humisses.

Sant Jorj: Per això el nostre Nadal un tax tristot,
tax vinistes.

La Verge: i el nostre també, Jorj: sense fill!

Sant Jorj: Malgrat que els homes un tax inlicit
vindra un Nadal que es cansara de la
guerra, i el teu fetures... perdona: el nostre
fetures renaxera com una meravella
flr de carn i embriatats d'una carn
tan tendra, tan saurada, que tot-hom
se'n sentirà amarat i voldrà estimar per
a fer-se perdonar l'honor d'haver empu-
nyat les armes, d'haver trait, d'haver
torturat tota el rigne de Cain i haver
summit el mon, l'obra Humissima de Deu,
en ls tenebres.

L'escripta, a La Verge: Proarem un altre trone at pe-
un bon trone que Maxi, xemenis amant,
un cam de frives pispres i faci despres
una gran flama tota d'or, com la bona
clara que ens avonciara el bon sant Jorj.

- l'escrriptor posa un ~~comentari~~
brossat al foc -

La Verge: Ja us, tenyr.

L'escrriptor: Pue fer ben posa per una tanta de tantes
virtut com us: tot pobre.

Tant prep: Ho atres us ho apraim car amí unje
us se'n recorda del tant. ¿ ent slot us poder
remeciar la vostra pobresa amb un vell mica-
de, perquè ja us en podem fer. Aitres es
tant hem anat a unjeff.

L'escrriptor: Pak! Ho us hi amirines.

La Verge: H! ¿ ana que hi peasso: potter us hem des-
tatat.

L'escrriptor: Ho, us.

La Verge: Ho estaven telatant?

L'escrriptor: Hi, pero us "em" sortia.

Tant prep: Quina historia us treien del cap?

L'escrriptor: Es slot car s'on tree les histories, bon
tant prep.

Tant prep, confus: Dispensen-me. Es clar: com us tot
de s'ofici...

L'escrriptor: Volia escriure, com cada any en la nit s'
amí, un conte de Havlat.

La Verge: Poden contar la vostra visita

Tant prep: Ho, bona, pue la gent entenimentada us el
creuria!

L'escrriptor: Millr: les histories m'és belles son les pue
us crea la gent entenimentada.

- a fora et vent, furios, a tota
els finestrons i hi Henca propa.
Les de nen -

La Verge: Quina nit de Havlat!

L'escrriptor: Havlat de guerra, tempora, en el qual, en
lloc de naixer ben, els homes unien i
maten.

Tant prep, atarrant les mans al foc: Ai, pero,

v'hi està bé.

La Verge: Ja m'és a aquest reny, que em he acollit tan cordialment. I això que, com deus error del que nomenen "riff", tal vegada us n'ha missa.

L'escriva, un xic confús: Ho, senyora; us hi vaig. Les portes de casa meua, però, sempre s'han obert de bat a bat per als que volen veure.

Sant Jorj: Ho! del que van a missa us pota dir el mateix.

La Verge, en un ton de reny: Jorj!...

L'escriva, que va agafant confiança: Sant Jorj deus error un xic anticlerical.

Sant Jorj: Com tot el sant que s'estimen
- una petita pausa. V'heixen
verament

Les veus del que canten tota les ales de la nit:

La nit de Hartal s'afropa,
la nit de Hartal se'n va,
i em en anirem un altre,
i mai més podem tornar!

La Verge: Sent, Jorj? Canten!

Sant Jorj, corrent: Els veus que encara hi ha p'ent alegrar.

L'escriva: Ho, es p'ent alegrar: es p'ent que s'enyora, refugiat, com jo, que teneu la copa del en plena de fet i vinagre.

- La Verge s'estremia d'horror

Sant Jorj: I mes perquè canten?

L'escriva: Ja us he dit: perquè s'enyora.
- Amb una transició a La Verge -

La Verge: Què, senyora? Va millor així?
Oh, sí!

Sant Jorj: Aquest ~~for~~ forquet enauera!

L'escrIPTa: Serots us poter-vos, per culpa de la nostra pobresa i perquè, com un heu dit, ja v'han acabat es miracles, ferix res més... Un tros de pa, pa de guerra, sabem? es pro bonum et: es tan dolent!

La verge: Ho, us: us tenim per fana. El teniem fred.

Sant Jorje: I ja ens ha passat. V'hi està bé a casa vostra.

La verge: Parlaven que ja v'han acabat es miracles i et de la nostra bondat?

L'escrIPTa: Qui sap si hom tan el es bo per vanitat, per a sentir-se satisfet de si mateix!

- (carriant de lo -

Volen que crisi la meua esper?

Sant Jorje: Perquè? Si ens venia i no creuïa en el miracle de la nostra presència real ~~que~~ ^{que} que es la febleza que li fa veure vicinys.

L'escrIPTa: Podria encendre la mina i bonar-us el que guardavem per Sinar Sema.

La verge: Ho: seixen-la. La nostra espia heb alla molt, està molt cansada.

L'escrIPTa: Com ho sabem?

La verge: Perquè un altre ho sabem tot. Que us recorden la nostra condició ultraterrena? I encara que us fos així: cal tenir tan el los dit de front per a saber que es pobres sempre ~~estaran~~ ^{estaran} estan molt cansats perquè sempre heb allen massa.

L'escrIPTa: Teniu ras, senyora.

- En aquest moment traspua a la porta forana. L'escrIPTa murmurava, estanyat:

Mes visites?

- I afegix amb recança:

botavem tan bé tot tres nos!

Sant Jorje: Ho us plauen les visites?

L'escrIPTa: segons pimes, us. sovint ve la fertaps a l'ema. O la Medicina francesa, que es pitja

Modell
au par
ditre par
i. r. m. d. m.

Le paiement du présent Bon de Caisse est subordonné à la présentation au comptable payeur
du titre de délégation détenu par le délégataire.

Je prie de vous en remercier. Je vous prie de lui remettre les reçus
et bon, par votre bon.

Una ven, flerment autritaria, des de bon: olun!

- L'escripta n a olun, l'utrea, tot cobert de neu, fl rei blanc, fl rei ros i fl rei negre. Tertex en amb l'habillament pintore i conveniencat des reis de per de castor. fl blanc - barba i cabellera de color fluy - lie un mantell roig amb capota d'hermisi; el ros - barba i cabellera de pel de parota - un mantell negre amb capota, com el ros company, també d'hermisi; el negre, ven a pel en el costre color de rufge, mantell blau. frans coronas de flauts roellat amb vidres de color. Se moment fan un castor de despres hom ven que vanament intertext dispresax la reca polre se: el vertit un uolt usat, plens de argit

fl rei blanc, a l'escripta: Tanca la porta.

tant / rep, uolt piot: hi un el tres reis d' orient!

L'escripta, que ha obit, contemplat amb estranyesa el uoungut: fl tres reis d' orient!

fl reis, també amb una gran piot: tant / rep!

fl rei negre: la mare de deu!

- avenen i v'apenllen als peas, de la terça i tant prop

la terça: Benngut i piou.

fl rei blanc: Ta una any que us expnem, uim rep en terça mana!

la terça: Aixepuen - vt.

- fl tres reis v' aixepuen i v'ap poten la reca.

El rei 1r: ¿ no us trobarem entho.

El rei negre que, tal vegada segueix al volt, es vent infe-
rin als seus companys. ¿ això, missenyora, ens empte-
nava d' inquietar

El rei blanc: Teniem que us haguessis parlat alguna
cosa.

Sant Josep: Encara voleu que en passin mes? Ens
hem hagut d' amagar. Hem hagut de ven-
jar d' incognit, amb papers falsos. Ho es die-
res si haguessis talut qui erem la verge
Maria i Sant Josep!

El rei 1r, amb missenyora mal dissimulat: Vos, pobre
Sant Josep, sempre heu estat un infant. El
Sant no han de tenir pr.

Sant Josep: Ho en tenia per per mi: en tenia per ella
i per l' infant.

El rei negre: És veritat! ¿ Ho he sempre fetus? ¿ Què us heu
fet? ¿ M' es temeu?

La verge, tristament: Ho vol tornar al meu fill que
no s' acabí la guerra.

El rei blanc, malhumorat: Hem fet el riatge en
vã. Ho valia la pena de passar tant mal
de cap. Ho valia la pena de sortir de casa. ~~per~~
això, parlament, no es venis.

La verge: Oblides amb qui parles. Ho atres, whether el
meu fill, estem per damunt de tots els reis.

Sant Josep, mes pertot que tant: De reis us hi ha que
vaten ben poca cosa.

- A l' escriptr -

Ho us sembla?

l' escriptr, romient: Be us haurí de tornar la cas:
son republica.

- El rei negre d' esguarden amb missenyora.

El rei blanc, a la verge: Perdona'm-me, Missenyora, per-

se Maria. Tot un vellot que to' mal feia i es difícil, a més a més, oblidar la condició de rei.

El rei negre, amb un rousse de bronquia que li pintava una ditada de nata en el caró del rostre: l'infant!

El senyor! Quan em veia tan negre li feia por!
I ell, que ho sap tot, no sabia que jo l'entenia.

El rei blanc: Quan em veia a mi, tremava a mi i m'es- tirava la gran barba blanca.

- L'contempla amb repulh la barba de cotó -

El rei ros: Jo tot tan ros que l'entruerava amb la meua rostre i en esguardar-me veig clots d'ulls, pu'eren com los retallets de cet a l'hora de l'atla, com si hagués esguardat et sol fit a fit.

- L'pansa la mà patricia, molt ratiset, per la barba de pet de per- rota. Una pausa. A fora xiu- ta et vent i, amb la veu una en- quantada de veu, truca a la porta.

El rei negre: Quins pest per aquest camí!

El rei blanc: També en fa així d'altre.

- a l'escripta -

Sant Juy: Ho tens pas una casa marra comptable. Menys comptable era l'establin de Baer- tem. Recorde, Maria?

El rei blanc, a l'escripta: L'ven que no forma això d'esser republicà

L'escripta: Ho: dona més esser monarquis. O feixista.

El rei ros: I com es que ens permet l'entrada sabent qui som?

L'escripta: Qui som? Una pobra gent que tenia feid i anava perduda. El meu deure era obre-

oï la porta i deixar-ns entrar.

El rei blanc, amb activitat i ironia: T'haurém, doncs, d'agrair-tes.

L'escripta: Ho us hi auriem un marta.

El rei ros: Podria, per a cel-lesbar la nostra arribada, posar un xic de llenya al foc.

L'escripta, esguardant tristament al seu entorn: Ja us en queda mica.

El rei negre, amb calma: Ens hi haurém de resignar -
- l'evolució, temolant, amb la capa armada i expida -

La verge: Els reis us se'com.

El rei blanc, humiliat: Ens veiem, Missenyora Verge Maria, en un estat martinià.

El rei ros, per l'Escripta: Encara que aquest re'ic a l'epi-
hem de confessar que el reis estem en decadèn-
cia. I un pobres i nos potens renovar el nostre
guardarroba.

- Per a probar que es un hu-
mista i que està "a la papa"

La carta de textil es ben fina i a l'prems del
mercat negre us hi podem arribar

El rei negre, mathummat: Ho se'perque n'han de dir
el mercat negre.

La verge: ¿ La mirra, i l'encens, i l'or, etc presents
que d'uenx al meu dit?

El rei blanc, humiliat: Ho hem perdut tot a l'camp,
ara fa tres anys.

tant / orey, indignat: Quin sacrifici!

El rei blanc: l'encens ems el prenguerem per al Te Beny
del sacerdot que aial mes jois empunyava
la pistola pu' el catjer.

El rei negre: La mirra la vaxip perdre fupint.

Sant Jorj: També fujen els reis?

El rei negre: Mas d'una regata. En venim el colt de fueren que devia venir del Riff i em va-hien carolar a la guardia mora d'un pue-li d'inen "el (auditts)" i ex l'amic de tot.

El rei ros: Tot d'ic al franco. Tu etth qui em vola d'n de l'infant pres per a enviar-lo a un Baxe de l'Argentina

Sant Jorj, escandalitzat: Mare de Deu! Mare de Deu!

El rei blanc: J sou etth, també mata regata pei! qui cap rola les corones brues, ^{les} apertes que portem un de llants i les comparem a una pasteria de teatre, per que eren d'n i plenes de mara- des i diamants i topais i altres pedres fines. Tot v'ho gueta per a la sen dona i la sen filla.

El rei negre: J per a fer-ne guent al abetes de la sen guardia mora, que es troaven molt exigent.

La verge: J els vistes eria?

El rei blanc: El hi posaren uns ~~mapaches~~ escapu- laris que seien "detente, bata", els donaren un fusell i el exrolaren al "Tercis".

Sant Jorj: Mare de Deu! Mare de Deu! Quin ven!

- Inter l' esposa, pal-hita, defalli- da, tremolant, acub el utro febrer, embolicada amb un abrif molt humil -

L'escriptr, eixint al sen excontre, prenent-la en braç:

L' esposa: Oh ve? Que et torbay malament?

L'escriptr, acub una gran angixa: Tenis fred, molt fred.

L' esposa: Ho veus com t'ho seia pu'ertaves malalta?

L'escriptr, suent-la pareté en braç fins al rill:

Vina, vina: seurem aci tots dos, onra et foc...

La ent Seix aràn un xic de l'he a punt reuys.
L'expira, mirant estranyada al seu extra: Quins
temps!

L'escrpta: Que us heu veus que tenim irites?

L'expira, cada vegada amb més estranyer: Ho veig mirer.

L'escrpta, molt pal·lid, espantat, mirant al seu costat:
Ho pot esser!

L'expira: T'he sentit parlar com si estessis amb algú:
veig que cert és.

L'escrpta, amb un gran cist d'angunia: Ho, que
no estic tot!

- La Verge, Sant Jorj, el Rei
fan un grup apart i contemplen
les seues pobres humanes existències.

El rei negre, a La Verge: Qui és aquesta gent?

La Verge: Uns malaurats, com tant d'altres. No
sente Mar i sense patria.

El rei negre: Si que són de planger!

El rei blanc: Ells i ho he ben meregut: per republica.

Sant Jorj, indignat: Tinguen un xic de llàstima, ma-
portat, i no us veteu semblar un rei de la terra.

La Verge: Ells escriuen històries; ella és la veu expira.

El rei negre: ¿ertà malalta de delo?

La Verge: Ho és malalta, però ell no es pensa que ho
certifici tant.

El rei negre: Pobre gent!

- Volaten, Jorj, les campa-
nes que existien a la meiga del
pall. J. exlaten

Les veus dels que canten tota les ales de la nit, més
propres:

La nit de Marlat i agropo,
la nit de Marlat se'n va
i ens en anirem venant,
i mai més podrem tornar!

L'escrIPTr: Et tu bes un xic m'altre?

L'eposa: Ho. Ho se pue em passa: no pue respirar, sembla que caigui rotlant per la boca d'un abisme profon... abraça'm fort! Ho em seixi's!

L'escrIPTr: Ho temis: no et seixarè mai... no et seixarè mai jo, sapx?

- L'asten l'ament es veu fent com a un infant, com a una nina; l'abraça fort: ella li munta braçs al coll i repora la teta l'ament la veu expatla.

Han vingut visites, visites de l'hospital: la verge, sant Jorj, es tres Reis s'orient... Ho es veig!

L'eposa: Ho es veig... (la vista se'm entel·la... Sairebé ja no et veig a tu

L'escrIPTr, amb un praneut: Maria!

Sant Jorj, a la verge: Et crida a tu?

la verge: Ho: la crida a ella. Ella, però, ja no el veu.

L'eposa, amb un fil de veu: Samuel!

L'escrIPTr: Tu aci, amb un altre: la verge, sant Jorj, es tres Reis del Persebre...

- Mirant al seu enton amb mirasta s'atruinat -

Ho pue us hi en!

- la verge, sant Jorj, es tres Reis es contemplen silenciosament. Una pauca l'eposa L'escrIPTr murmura:

Ja us hi en Maria. Ja us es veig. Ja tan no et veig a tu.

- L'eposa no respon. El seu rostre molt patètic, s'afina; es veu braçs de ferre l'abraçada. De sobte, L'escrIPTr seixa caure el cap, talment

com si l'hagués regat una fatga
invisible, clamant el pit. Una
gran pauca.

Sant Jorj i el tres Reis v'apertex.
La verge v'avenca i cobrix els costats
del enamorat amb el seu mantell
blau, talment com si el cobrix amb
un tros de nit serena;

després, enmig
del gran, del so-
lemnial silenci
que s'ha fet solta-
lament,

La verge v'ajunta a sant Jorj
i surt amb ell i el tres Reis. La
porta resta oberta de bat a bat. Han
cessat el vent i la neu. El cel es tre-
mola del pes de tant artet. V'arixen
firmpal, les campanes anunciant
la naixença de Jesús;

Les veus del que canten Hta lg ales de la nit, paicelè
davant la porta:

La nit de Natlat v'aferra,
la nit de Natlat se'n va,
i ens en anirem praltes
i mes mes praltes tornar!

Jorj Jorj

ax-les-Thereres
26, 27, 28 Decembre
1944